

Πάρνηθα: 10 χρόνια μετά την καταστροφή, τη νιώθουμε ν' αναπνέει ξανά

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Image not found or type unknown

Μια δεκαετία πριν κάηκαν περίπου 49 χιλιάδες στρέμματα γης δημιουργώντας μια τεράστια οικολογική καταστροφή. Σήμερα, όπως διαπιστώσαμε, τα πράγματα δεν είναι φυσικά όπως πριν, αλλά το πράσινο κάνει δειλά την εμφάνιση του.

28.06.2017

Οαέρας ήταν βαρύς, γεμάτος καπνό. Τα μπαλκόνια γέμιζαν στάχτη. Μια είδηση κυκλοφορούσε από στόμα σε στόμα. Σηκώνοντας το βλέμμα προς το βορρά, έβλεπες πύρινες γλώσσες να τυλίγουν το μεγάλο βουνό που αγκαλιάζει την πόλη μας. Η Πάρνηθα, το βουνό που πολλοί πίστευαν ότι ποτέ δεν μπορεί να καεί, κάηκε.

Ήταν μεσημέρι της 28ης Ιουνίου 2007, στο τέλος ενός ιδιαίτερα έντονου και πολυήμερου καύσωνα στην Αθήνα, όταν ξεκίνησε η μεγαλύτερη και δριμύτερη ιστορικά πυρκαγιά στον Εθνικό Δρυμό Πάρνηθας. Σαν σήμερα που γράφεται το

κείμενο, η φωτιά πέρασε στον Δρυμό της Πάρνηθας, ενώ ξεκίνησε στα Δερβενοχώρια Αττικής κι εξαπλώθηκε πολύ γρήγορα στα δυτικά του βουνού.

Αφού διένυσε περίπου 15 χιλιόμετρα και κατέκαψε δεκάδες χιλιάδες στρέμματα, έσβησε αρκετές μέρες μετά, αφήνοντας πίσω της μια ανείπωτη καταστροφή που συγκλόνισε ολόκληρη την ελληνική κοινωνία και επηρέασε σημαντικά το οικοσύστημα της περιοχής.

10 χρόνια αργότερα, διάφοροι φορείς και οργανώσεις συνεργάστηκαν για να πραγματοποιήσουν ένα συμβολικό οδοιπορικό στα σημεία του Εθνικού Δρυμού που η πυρκαγιά έπληξε περισσότερο. Το WWF Ελλάς, ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Πάρνηθας, το Δασαρχείο Πάρνηθας και η Διεύθυνση Αναδασώσεων Αττικής αποφάσισαν να ενεργήσουν με σκοπό να ξυπνήσουν τη μνήμη πολιτών και φορέων, γιατί ως γνωστόν: Η λήθη φέρνει αδιαφορία και εγκατάλειψη.

Η Πάρνηθα δεν είναι απλά ένα βουνό

Είναι ο πιο σημαντικός πνεύμονας πρασίνου της Αττικής, αλλά και ο βασικότερος μηχανισμός μείωσης της θερμοκρασίας του αέρα που ρέει από τον Βορρά προς την Αθήνα. Κάποιοι άνθρωποι επιμένουν να προστατεύουν το βουνό καθημερινά.

Οι απώλειες

48.744 στρ. γης κάηκαν συνολικά στην περιοχή

Η δενδρώδης και θαμνώδης βλάστηση της περιοχής κάηκε ολοσχερώς

18% (27.200 στρ.) της καμένης έκτασης βρίσκεται εντός των ορίων της περιοχής Natura 2000

62% (21.800 στρ.) του περίφημου ελατοδάσους της Πάρνηθας τυλίχτηκε στις φλόγες και καταστράφηκε

Μεγάλες απώλειες στην πανίδα της περιοχής, χελώνες, διάφορα είδη θηλαστικών, πτηνά και ερπετά έχασαν τη ζωή τους εξαιτίας της πολυήμερης πυρκαγιάς.

30-35 κόκκινα ελάφια είτε κάηκαν, είτε πέθαναν από ασφυξία κατά τη διάρκεια της πυρκαγιάς.

Τις επόμενες μέρες, στο Σύνταγμα μια βουβή διαμαρτυρία εξέφρασε την οργή μιας ολόκληρης κοινωνίας για την καταστροφή και τα λάθη που οδήγησαν σε αυτήν.

«Συγκινήθηκα. Φάνηκε ότι όλοι συναισθάνθηκαν ότι αυτή είναι μια καταστροφή που πρέπει πάση θυσία να αποφύγουμε» λέει η Ρόζα Περάκη στο ντοκιμαντέρ «Πάρνηθα:10 χρόνια μετά».

Τι έγινε μετά την πυρκαγιά

Ύστερα από μια μεγάλη πυρκαγιά το βασικό στοίχημα είναι η συγκράτηση του εδάφους. «Μετά την κατάσβεση της πυρκαγιάς, ξεκίνησαν κατευθείαν τα αντιπλημμυρικά και διαβρωτικά έργα. Βλέπαμε τους εργάτες από Χαλκιδική και διάφορα μέρη της Ελλάδας, καρβουνιασμένους με σκισμένα ρούχα να προσπαθούν να φτιάξουν τα έργα, γιατί ερχόταν το φθινόπωρο και αν χανόταν το στοίχημα με το έδαφος, θα είχαμε πολύ λιγότερες πιθανότητες να μπορέσουμε να επέμβουμε στην αναδάσωση» συμπλήρωσε ο Ηλίας Τζηρίτης, Συντονιστής Τοπικών Δράσεων του WWF Ελλάς. Αυτό το στοίχημα κερδήθηκε, «γιατί οι φορείς εδώ ήταν έμπειροι και προετοιμασμένοι. Υπήρχε και προσωπικό και τα διαθέσιμα κονδύλια κι έτσι έγινε αυτή η δουλειά», όπως μας ενημερώνει στη συνέχεια. Αν δεν είχε πετύχει αυτή η ενέργεια, θα είχαν πλημμυρίσει περιοχές της Αττικής όπως το Μενίδι και οι Θρακομακεδόνες.

Αφού κατασβέστηκαν οι φωτιές υπήρχαν δύο καταστάσεις, το ελατόδασος, που είναι πιο σοβαρή και το πευκόδασος, τα πλατύφυλλα αειθαλή δάση που μετά την φωτιά ξαναφυτρώνουν μόνα τους. Η χαλέπιος πεύκη για παράδειγμα είναι ένα μεσογειακό είδος που έχει την ιδιότητα να αναγεννάται μετά τη φωτιά, αρκεί να μην έχει ξανακαεί τα τελευταία 15-20 χρόνια. Έτσι πρασίνισε λίγο η Πάρνηθα.

«Το σπίτι μας δεν είναι το τσιμέντο. Αυτό είναι το σπίτι μας, η φύση. Και πρέπει να το προστατέψουμε.»

Ένα χρόνο μετά ξεκίνησαν οι αναδασώσεις. «Το φυτώριο είχε καεί ολοσχερώς, οπότε την πρώτη χρονιά φέραμε από το φυτώριο της Βυτίνας στην Πελοπόννησο. Ορθώς τότε υπήρχαν διαφωνίες γιατί δεν έπρεπε να νοθεύσουμε το γενότυπο της Κεφαλληνιακής ελάτης της Πάρνηθας» σημειώνει ο Κωνσταντίνος Δημόπουλος, Πρόεδρος του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Πάρνηθας. Οπότε μετά ανακατασκευάστηκε πλήρως το φυτώριο με σπέρματα από την άκαυτη περιοχή της Πάρνηθας, όπου κάθε χρόνο παράγονται πάνω από 200.000 φυτά.

«Βάλαμε σε πρώτη φάση τη μαύρη πεύκη, προκειμένου να δημιουργήσουμε ένα προδάσος, στο οποίο θα ερχόταν το σκιάφιλο είδος της ελάτης και θα μπορούσε να αναπτυχθεί. Έχουμε φυτέψει γύρω στις 400 χιλιάδες φυτά (200 χιλιάδες περίπου πεύκα και 200 χιλιάδες έλατα) σε 5.000 στρέμματα» αναφέρει χαρακτηριστικά ο Παναγιώτης Σάσσαλος, Διευθυντής Αναδασώσεων Αττικής.

Όποιος είχε δει την Πάρνηθα πριν τις πυρκαγιές του '07, καταλαβαίνει το μέγεθος της καταστροφής.

Αναφορικά με την πανίδα της περιοχής, είχαμε τεράστια αλλαγή μετά τη φωτιά. Όχι προς το καλό. «Όσο και να σας φαίνεται περίεργο, δεν είχαμε μεγάλες απώλειες στα ελάφια, γύρω στα 30 ζώα κι επειδή είχαμε περισσότερο χορτάρι,

είχαμε αύξηση ελαφιών. Υπολογίζουμε ότι είναι γύρω στα 1.000 ελάφια, από τον Μαραθώνα μέχρι τη Θήβα» λέει ο Παναγιώτης Σάσσαλος.

Τελευταία, επανεμφανίστηκε και ο λύκος. «Είναι θετικό γιατί ό,τι ανώτερο έχεις στην αλυσίδα σημαίνει πως έχεις πιο ισορροπημένο οικοσύστημα. Άρα υπάρχει ένας ανταγωνισμός, μια κάθαρση του πληθυσμού, καθώς πρέπει να γίνει μια διαχείριση. Επειδή είμαστε Εθνικός Δρυμός, στην Ελλάδα, δεν μπορούμε να εφαρμόσουμε τους παραδοσιακούς τρόπους -δηλαδή το ελεγχόμενο κυνήγι- όπως γίνεται σε Ευρώπη και Αμερική. Αυτήν την στιγμή ο λύκος κάνει μια εκκαθάριση της περιοχής για εμάς, καθώς θα φάει το γέρικο και ασθενικό ελάφι. Βέβαια, έχουμε κάποια προβλήματα, αλλά θα λυθούν κι αυτά στο πλαίσιο της πολιτείας. Για αυτό δουλεύουμε και διάφορα προγράμματα πάνω στο λύκο» σχολιάζει σχετικά ο Διευθυντής των Αναδασώσεων Αττικής.

Τα θετικά

«Ένα καλό που κερδίσαμε ήταν η συμμετοχή του κόσμου. Δεν κάναμε αναδασώσεις για να γλιτώσουμε 20.000 ευρώ. Οι αναδασώσεις που κάναμε με τον κόσμο μας στοίχιζαν τριπλάσια απ' ό,τι οι αναδασώσεις με τους εργολάβους. Αλλά κερδίσαμε δεκάδες χιλιάδες ανθρώπους που ήρθαν με τα παιδάκια τους, φύτεψαν δέντρα, επέστρεψαν για να δουν την πορεία τους, έγιναν μέλη συλλόγων (ΕΔΑΣΑ, Φίλοι του Δάσους, Οίκος Φιλίς). Άρα τους έχουμε δίπλα μας», δηλώνει ο Γιώργος Ζαρείφης, δασολόγος στο δασαρχείο Πάρνηθας.

«Επίσης, ένα κέρδος που έχουμε από την φωτιά είναι οι συνεργασίες. Για να αντιμετωπίσουμε την πυρκαγιά συνεργάστηκαν πόσες οργανώσεις! Εμπλέχτηκε πάρα πολύς κόσμος. Δεν ήταν μια φωτιά που την ξεχάσαμε, γιατί γίνονται φωτιές στην Πεντέλη που τις ξεχνάμε όλοι, περιμένουμε την επόμενη δεκαετία να ξαναγίνουν. Έμεινε κάτι.» προσθέτει.

Οι εθελοντές και ο κόσμος

Είχε δημιουργηθεί ένα πρότυπο σύστημα εκπαίδευσης εθελοντών που σε συνεργασία με τη WWF διδάχτηκαν τις τεχνικές και τους σωστούς τρόπους αναδάσωσης αλλά και συντήρησης των νεαρών δέντρων. Επιπλέον, οι εθελοντές αυτοί παίζουν ενεργό ρόλο στην πρόληψη νέων πυρκαγιών. 2.500 χιλιάδες άνθρωποι εκπαιδεύτηκαν μέσω αυτού και καλούνται να μεταδώσουν τις γνώσεις τους και στον υπόλοιπο κόσμο.

48.000 παιδιά έχουν περάσει από εδώ για περιβαλλοντική εκπαίδευση. Περνούν από τις καμένες εκτάσεις, από το κέντρο ενημέρωσης και μετά πηγαίνουν στα άκαφτα μέρη και μαθαίνουν την προσφορά. Μόνο έτσι θα αλλάξουμε σαν κοινωνία.

Όλοι μας είμαστε υπεύθυνοι.

«Ο πανικός που κυριεύει τον κόσμο αλλά και η καλή του θέληση πολλές φορές τον ωθεί να κάνει πράγματα που όχι απλώς δεν βοηθούν μια κατάσταση, αλλά την χειροτερεύουν. Το 2007 έπαιρνε ο κόσμος τηλέφωνο και φώναζε γιατί τους λέγαμε να μην πάνε να φυτέψουν. Δεν είναι τόσο απλά τα πράγματα, υπάρχει μια επιστήμη από πίσω» ανέφερε ο Ηλίας Τζηρίτης. «Επίσης, τα διάφορα καλέσματα από ΜΜΕ δημιουργούσαν σύγχυση και δυσχέραιναν το έργο μας αντί να βοηθούν. Η δουλειά πρέπει να γίνεται σωστά» σημειώνει ο Κωνσταντίνος Δημόπουλος.

Λόγω της μικρής απόστασης από την Αθήνα αλλά και της κρίσης, υπάρχει πολύ μεγάλη επισκεψιμότητα στην Πάρνηθα και στο Τατόι. Ειδικά το χειμώνα με τα χιόνια, γίνεται το αδιαχώρητο. «Είναι δύσκολο ο κόσμος που δεν έχει από μικρός περιβαλλοντική εκπαίδευση να συμπεριφερθεί σωστά» μας λέει ο Ηλίας Τζηρίτης.

Τα αρνητικά

Η φωτιά ήταν πάντα διαχειριστικό εργαλείο για τον άνθρωπο. «Όπως βλέπουμε τώρα στις φωτιές στην Άνδρο, οι βοσκοί εκεί έχουν μάθει να καίνε για να παράξουν την επόμενη χρονιά γρασίδι για τα ζώα τους. Οι ευθύνες είναι συλλογικές. Φταίει και ο κρατικός μηχανισμός, αλλά αν δείτε τα αίτια των πυρκαγιών πρόκειται κατά 90% για αμέλεια. Κάποιος λίγο μετά τις πυρκαγιές του Ιουνίου του 2007, είχε ανάψει ψησταριά σε πολύ κοντινή απόσταση, λες και δεν είχε καταλάβει τίποτα από την όλη ιστορία με τις φωτιές. Ένα άλλο κενό είναι ότι δεν διερευνήθηκαν οι αιτίες το 2007. Η ελληνική κρατική μηχανή δεν είδε τι έφταιγε για να αναπροσαρμόσει το σύστημά της. Δεν αξιοποίησε την εμπειρία της, όπως κάνουν οι

Πορτογάλοι. Ο πρωθυπουργός της Πορτογαλίας ρωτούσε τι πήγε λάθος, δεν έψαχνε να αποδώσει ευθύνες. Γιατί από τα λάθη μας μαθαίνουμε» αναφέρει ο Ηλίας Τζηρίτης.

Σκουπίδια: Σε κάθε στροφή ο καθένας αφήνει τα σκουπίδια του. Ή πηγαίνει για paintball και παρατάει τα λάστιχα μετά στην φύση. Καταστρέφει ενημερωτικές πινακίδες με γκράφιτι. Δεν υπάρχει προσωπικό να φροντίσει όλα αυτά.

Σκυλιά: Όταν βαριέται το κατοικίδιό του, ο κόσμος το αφήνει στην Πάρνηθα, έτσι δημιουργούνται αγέλες και αλλοιώνεται η πανίδα της περιοχής.

Καταπάτηση νεαρών δέντρων: Αν ένας επισκέπτης πατήσει κατά λάθος ένα ελατάκι, αμέσως καταστρέφει 3 χρόνια δουλειάς στο φυτώριο. Συν του ότι όσοι σπόροι μαζεύονται δεν γίνονται όλοι έλατα. Μόνο το 25-30% των σπόρων, στην καλύτερη, είναι γόνιμοι.

Χριστουγεννιάτικο δέντρο: Πολλοί Αθηναίοι κάθε χρόνο στις 7 Ιανουαρίου πηγαίνουν και φυτεύουν το Χριστουγεννιάτικο δέντρο από τη Δράμα ή τη Γερμανία

στην Πάρνηθα και οι αρμόδιοι πρέπει μετά να το βγάλουν γιατί διαταράσσει το οικοσύστημα. Δεν πρέπει να φυτεύουμε ό,τι μας έρθει.

Τάισμα ελαφιών: Ο κόσμος φέρνει ό,τι βρίσκει εύκαιρο για να ταΐσει τα ελάφια, παρόλο που υπάρχει πινακίδα «Μην ταΐζετε τα ελάφια». Το ελάφι είναι σαν μικρό παιδί, ό,τι του δίνεις, θα φάει. Αυτό όμως ενέχει κινδύνους. Τα ζώα συνηθίζουν τον άνθρωπο και τα αυτοκίνητα, άρα μόλις ακούν αμάξι πλησιάζουν κι έτσι έχουμε πολλά ατυχήματα. «Μα δεν έχει να φάει» λένε. Το ζώο βρίσκει να φάει.

Barbeque το καλοκαίρι: Μετά τις τόσες πυρκαγιές, πηγαίνει ακόμη κόσμος στο δάσος να ψήσει καλοκαιριάτικα...

«Έχουμε ενημερωτικά προγράμματα, φυλλάδια, κάνουμε ό,τι μπορούμε, αλλά δεν μπορούμε να ελέγξουμε όλες αυτές τις συμπεριφορές. Ο κόσμος δεν ξέρει κι από την αγωνία του βοηθάει με λάθος τρόπους. Κι εν συνεχεία, κάνουμε κι εμείς λάθη. Δεν ήταν εύκολο να ενημερώσουν οι υπηρεσίες τον κόσμο. Μην βλέπετε τώρα που υπάρχει το WWF. Εμείς είμαστε καθαρά δημόσια υπηρεσία. Δεν έχουμε και τον χρόνο να ασχοληθούμε. Τα προβλήματα είναι τεράστια» σχολιάζει ο δασολόγος Γιώργος Ζαρείφης.

Το Μαιευτήριο της Πάρνηθας: Το φυτώριο της Αγίας Τριάδος

Το συγκεκριμένο φυτώριο είναι πλέον 7 στρέμματα και χωρητικότητας 300.000 φυτοσάκων μόνο για κεφαλληνιακή ελάτη που βγαίνει μόνο στην Ελλάδα και πουθενά αλλού στον κόσμο. «Θέλαμε να διατηρήσουμε το είδος που υπήρχε στην Πάρνηθα αλλά κήκε. Αυτήν την στιγμή υπάρχουν 180.000 δέντρα και όλα προορίζονται για τις αναδασώσεις της Πάρνηθας. Δεν δίνονται, ούτε πωλούνται. Τα έλατα είναι πολύ απαιτητικά στην σκιά και στην υγρασία, θέλουν συχνό πότισμα, ενώ πρέπει να μείνουν τουλάχιστον 3 χρόνια στο φυτώριο» δηλώνει ο γεωπόνος Βασίλης Φίλος και υπεύθυνος του φυτωρίου.

Το φυτώριο μπορείτε να το επισκεφθείτε και μόνοι σας. Όλες τις ημέρες εκτός Σαββατοκύριακου θα είναι κάποιος εκεί να σας εξυπηρετήσει και να σας δώσει ό,τι πληροφορίες χρειαστείτε.

Ο Βασίλης Φίλος, γεωπόνος, υπεύθυνος του φυτωρίου, είναι κάθε μέρα εκεί και περιποιείται προσωπικά ένα-ένα τα δέντρα.

Η διαδικασία σποράς είναι μια δύσκολη και περίπλοκη υπόθεση.

Πότε θα γίνει το μαύρο πράσινο;

Έχουν καεί 21.800 στρέμματα ελάτης. «Αυτήν την στιγμή έχουν γίνει αναδασώσεις σε 5.000 στρέμματα. Θα αναρωτηθείτε μόνο το 25% έχετε αναδασώσει; Που είναι τα υπόλοιπα; Το ζήτημα είναι ότι έχουμε τεχνικούς περιορισμούς που δεν γνωρίζει ο κόσμος. Έχω μια μπλούζα που λέει "Είμαι

δασολόγος. Κάνω πράγματα που δεν γνωρίζετε με τρόπο που δεν ξέρετε". Όλα εξαρτώνται από τα πορίσματα που βγάζουν οι επιστήμονες» μας πληροφορεί ο Ηλίας Τζηρίτης.

«Η δική μου γενιά δε νομίζω ότι θα προλάβει να δει αυτό το ελατοδάσος. Χρειάζονται περίπου 40-50 χρόνια κι αυτό γιατί η ελάτη δεν έχει δημιουργήσει άμυνες κατά της φωτιάς, όπως η χαλέπιος πεύκη που συγκρατεί κουκουνάρες κλειστές κι όταν περάσει η φωτιά ανοίγουν και διασκορπίζονται εκατομμύρια σπόροι και δημιουργούν πάλι δάσος» αναφέρει ο Παναγιώτης Σάσσαλος.

Η Πάρνηθα αναγεννιέται μέσα από τις στάχτες της

Τώρα και στο μέλλον;

Σήμερα δουλεύουν συνεχώς και οι τρεις φορείς, ώστε να μην ξαναγίνει τέτοια καταστροφή σε αυτό το κομμάτι αλλά και στο Τατόι που αποτελεί κι αυτό σημαντικό οικοσύστημα. Γι' αυτόν τον λόγο έχουν ενισχυθεί πάρα πολύ τα μέτρα πυροπροστασίας της Πάρνηθας το καλοκαίρι, όχι μόνο από τους αρμόδιους φορείς, όπως η πυροσβεστική, αλλά και τους εθελοντές που βοηθούν. Στην Πάρνηθα παίζει πάρα πολύ σημαντικό ρόλο το σώμα των εθελοντών και για τις αναδασώσεις αλλά και για την πρόληψη νέων πυρκαγιών. Όπως λέει χαρακτηριστικά η Ρόζα Περάκη στο ντοκιμαντέρ της WWF, «Το σπίτι μας δεν είναι το τσιμέντο. Αυτό είναι το σπίτι μας, η φύση. Και πρέπει να το προστατέψουμε...»

Πηγή: popaganda.gr